

Brusel 14. září 2023
(OR. en)

12943/23

LIMITE

COSI 149
JAIEX 54
CORDROGUE 83
CT 142
COPS 443
CRIMORG 116
IXIM 173
ENFOPOL 385
ENFOCUSTOM 100
CYBER 213
JAI 1149

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Zpráva o jednáních Stálého výboru pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti za období leden 2022 až červen 2023 určená Evropskému parlamentu a vnitrostátním parlamentům

V souladu s článkem 71 SFEU a s čl. 6 odst. 2 rozhodnutí Rady 2010/131/EU, kterým se zřizuje Stálý výbor pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (dále jen „výbor COSI“), Rada o jednáních stálého výboru průběžně informuje Evropský parlament a vnitrostátní parlamenty.

Delegace naleznou v příloze návrh zprávy o jednáních výboru COSI za období leden 2022 až červen 2023 určenou Evropskému parlamentu a vnitrostátním parlamentům.

Delegace se vyzývají, aby své písemné připomínky k návrhu zprávy zaslali do 22. září 2023 na adresu cosi.UE2023ES@reper.maec.es a v kopii na adresu cosi@consilium.europa.eu.

Předsednictví má v úmyslu požádat výbor COSI o potvrzení na zasedání dne 5. října 2023.

Návrh zprávy o jednáních Stálého výboru pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti za období leden 2022 až červen 2023 určené Evropskému parlamentu a vnitrostátním parlamentům

Obsah

1. SHRUTÍ

2. DŮSLEDKY ÚTOČNÉ VÁLKY RUSKA PROTI UKRAJINĚ PRO VNITŘNÍ BEZPEČNOST

1. Aktivace platformy EMPACT
2. Situace ohledně hrozeb
3. Dialog o vnitřní bezpečnosti s Ukrajinou
4. Uvalování sankcí

3. TECHNOLOGICKÝ ROZVOJ

1. Skupina na vysoké úrovni pro přístup k údajům za účelem účinného vymáhání práva
2. Inovační centrum EU pro vnitřní bezpečnost
3. Dokumenty v digitální oblasti

4. BOJ PROTI ZÁVAŽNÉ A ORGANIZOVANÉ TRESTNÉ ČINNOSTI

1. Platforma EMPACT
2. Obchod s drogami
3. Nedovolený obchod s kulturními statky
4. Výzvy v oblasti vnitřní bezpečnosti spojené s migrací

5. BOJ PROTI TERORISMU

1. Posouzení hrozeb v oblasti boje proti terorismu
2. Zahraniční terorističtí bojovníci a Schengenský informační systém
3. Boj proti radikalizaci

6. POSILOVÁNÍ PROVÁZANOSTI MEZI VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ BEZPEČNOSTÍ

1. Formalizace spolupráce v oblasti SVV/SBOP
2. Spolupráce se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi

7. KOORDINACE AGENTUR PŮSOBÍCÍCH V OBLASTI SVV

1. Sít' agentur působících v oblasti SVV
2. Individuální činnosti agentur působících v oblasti SVV

1. SHRNUTÍ

Stálý výbor pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (COSI) uvedený v článku 71 Smlouvy o fungování EU (SFEU) byl v rámci Rady zřízen v roce 2010¹ za účelem usnadnění, podpory a posílení koordinace operativních činností orgánů členských států příslušných v oblasti vnitřní bezpečnosti. V rámci trojice předsednictví České republiky, Francie a Švédska výbor COSI nadále plnil svůj mandát jakožto monitorovací, poradní a rozhodovací orgán složený z vysokých představitelů a odborníků ze všech členských států EU, Komise a v případě potřeby z Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) a příslušných agentur působících v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (SVV), čímž vytvářel součinnost mezi policií, celními orgány, pohraniční stráží a justičními orgány, jakož i dalšími příslušnými aktéry. Výbor COSI hraje významnou úlohu na rozhraní mezi strategickou a operativní úrovní s cílem zajistit soudržnost mezi strategickými doporučeními a operativními opatřeními, čímž přispívá k provádění strategie bezpečnostní unie². Výbor COSI připravuje k projednání v rámci Rady pro spravedlnost a vnitřní věci záležitosti týkající se vnitřní bezpečnosti, přičemž zohledňuje práci dalších struktur Rady. Tento výbor se obvykle schází dvakrát za půl roku na formálních zasedáních a jednou za půl roku na neformálním zasedání, přičemž úkolem podpůrné skupiny výboru COSI je připravit jeho jednání a usnadňovat práci na technické úrovni.

¹ Dokument 16515/09.

² Dokument 10010/20.

Během období od ledna 2022 do června 2023, jehož se zpráva týká, se výbor COSI přednostně zabýval důsledky útočné války Ruska proti Ukrajině pro vnitřní bezpečnost. Pokračovala práce na technologickém vývoji, mimo jiné prostřednictvím inovačního centra EU pro vnitřní bezpečnost, a byla završena zřízením skupiny na vysoké úrovni pro přístup k údajům za účelem účinného vymáhání práva. V oblasti závažné a organizované trestné činnosti byl pod strategickým vedením výboru COSI zahájen nový cyklus evropské multidisciplinární platformy pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (EMPACT) na období 2022–2025, přičemž deset priorit EU v oblasti trestné činnosti bylo řešeno prostřednictvím 15 operativních akčních plánů. Během období, jehož se zpráva týká, věnoval výbor COSI zvláštní pozornost boji proti nedovolenému obchodu s drogami. Výbor COSI i nadále monitoroval vývoj týkající se terorismu tím, že pravidelně vydával doporučení vycházející z průběžné situace ohledně hrozeb, a upozorňoval zejména na otázku radikalizace. Další významnou oblastí, jíž se věnovala pozornost, byla provázanost mezi vnitřní a vnější bezpečností, a to mimo jiné prostřednictvím společných zasedání s Politickým a bezpečnostním výborem, jejichž předmětem byla jednání o vytvoření nového paktu pro společnou bezpečnostní a obrannou politiku (SBOP) a civilní mise v Moldavsku. Výbor COSI rovněž monitoroval činnosti agentur působících v oblasti SVV a jejich sítí, čímž přispěl k vytváření synergií a k zajištění soudržnosti jejich práce.

2. DŮSLEDKY ÚTOČNÉ VÁLKY RUSKA PROTI UKRAJINĚ PRO VNITŘNÍ BEZPEČNOST

V průběhu celé trojice předsednictví budila probíhající útočná válka Ruska proti Ukrajině ve výboru COSI velké obavy, neboť tato válka může vyvolat nové a zhoršit stávající hrozby pro vnitřní bezpečnost Unie.

2.1 Aktivace platformy EMPACT

V březnu 2022 byly členské státy vyzvány, aby aktivovaly platformu EMPACT s cílem usnadnit operativní spolupráci v boji proti hrozbám, které válka představuje. Tento návrh francouzského předsednictví a Evropské komise byl podpořen na mimořádném zasedání Rady dne 28. března, na němž byl použit „zrychlený postup“ s cílem v případě potřeby přizpůsobit stávající operativní akční plány platformy EMPACT, posílit zpravodajský obraz a monitorovat průběžnou situaci a související operativní reakce. Změny navržené vedoucími aktéry operativních akčních plánů a schválené výborem COSI zahrnovaly vytvoření nových operativních opatření týkajících se obchodování s lidmi, vysoce rizikových zločineckých sítí, syntetických drog a financování trestné činnosti, praní peněz a vymáhání majetku.

2.2 Situace ohledně hrozeb

V průběhu války dostával výbor COSI pravidelné aktuální informace o vyvíjejícím se stavu hrozeb. V dubnu 2022 nastínily Europol a Frontex, každý pro svou oblast působnosti, hlavní bezpečnostní hrozby vyplývající z války a francouzské předsednictví poskytlo doplňkové globální posouzení hrozeb vyplývajících z trestné činnosti v souvislosti s válkou, včetně obchodování s lidmi, obchodování s kulturními statky, obchodování s palnými zbraněmi, kybernetických hrozeb a šíření dezinformací, opětovné aktivace zločineckých sítí, přítomnosti násilných extremistických zahraničních bojovníků na obou stranách konfliktu a hrozeb na vnějších hranicích EU. Členské státy byly vyzvány, aby sdílely veškeré relevantní zpravodajské informace, a umožnily tak agenturám působícím v oblasti SVV, včetně Europolu, Eurojustu a agentury Frontex, řádně sledovat a posuzovat situaci.

Na zasedání výboru COSI v září 2022 vzal výbor na vědomí společný dokument sítě agentur působících v oblasti SVV o jejich příspěvcích k solidaritě EU s Ukrajinou³. V květnu 2023 vzal výbor COSI na vědomí hodnotící zprávu Europolu, která poukazuje na nárůst kybernetických útoků a praní peněz v důsledku války. Členské státy i nadále vyjadřují obavy ohledně střednědobého a dlouhodobého potenciálu obchodování s palnými zbraněmi. Monitorování operativních změn a případných budoucích rizik proto zůstává pro výbor COSI prioritou.

2.3 Dialog o vnitřní bezpečnosti s Ukrajinou

Na neformálním zasedání ministrů vnitra v červenci 2022 byla připomenuta potřeba strukturovaného dialogu s ukrajinskými orgány, jehož účelem je posílení operativní spolupráce, a na neformálním zasedání výboru COSI během českého předsednictví v červenci 2022 byla potvrzena. Za prioritní oblasti spolupráce s Ukrajinou byly označeny výměna informací v souvislosti s fungováním systému kontroly palných zbraní, vytvoření celkového systému ochrany kritické infrastruktury a bezpečnost hranic.

Protiteroristický koordinátor EU, Komise, ESVC, Europol a Frontex v listopadu 2022 po setkání s ukrajinským ministerstvem vnitra informovali výbor COSI o nejnovějším vývoji ohledně dialogu o vnitřní bezpečnosti s Ukrajinou. Členské státy uvítaly nástin strukturovaného dialogu s Ukrajinou a podrobný akční plán o dopadech války na vnitřní bezpečnost, vypracovaný předsednictvím jako praktický nástroj k usnadnění následných kroků v pracovních oblastech, který byl aktualizován pro zasedání výboru COSI v květnu 2023.

V únoru 2023 byl výbor COSI informován o možné teroristické hrozbě a zaměřil se na potenciální rizika spojená s návratem zahraničních dobrovolníků. V květnu 2023 vzal výbor COSI na vědomí vývoj, včetně vypracování seznamu opatření proti diverzi palných zbraní a dalších ručních palných a lehkých zbraní v souvislosti s útočnou válkou Ruska proti Ukrajině, který společně připravila Komise a ESVC, včetně pravidelného poskytování informací o ztracených a odcizených palných zbraních na Ukrajině Europolu. Kromě toho byl Europolu umožněn přístup do databáze Interpolu iArms, což představuje významný pokrok.

Výbor COSI bude průběžně sledovat vývoj dialogu o vnitřní bezpečnosti s Ukrajinou a pokrok dosažený při provádění konkrétních opatření.

³ Dokumenty 8065/23, 11905/1/22.

2.4 Uvalování sankcí

Výbor COSI během českého předsednictví zdůraznil potenciál ruského a běloruského obcházení sankcí a potřebu uvalovat účinné sankce. Vzhledem k různým pravomocem vnitrostátních orgánů a riziku nesourodého výkladu sankcí vzbuzovalo obavy potenciálně roztržité prosazování sankcí v jednotlivých členských státech. Výbor COSI uvítal návrh Komise zařadit porušování sankcí na seznam trestných činů EU podle článku 83 SFEU⁴.

Výbor COSI uvítal příspěvek Europolu prostřednictvím operace OSCAR (s podporou platformy EMPACT prostřednictvím operativního opatření operativního akčního plánu pro finanční prostředky z trestné činnosti, praní peněz a vymáhání majetku), která podporuje finanční vyšetřování prováděná členskými státy a zaměřená na majetek pocházející z trestné činnosti vlastněný fyzickými a právníky osobami, na něž se vztahují sankce v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu. Výbor COSI rovněž projednal potenciál Europolu přispět k analýze trendů a vzorců, pokud jde o obcházení sankcí, včetně výměny informací se soukromým sektorem. Členské státy uvedly, že by bylo vhodné zmapovat různé iniciativy, fóra či zasedání týkající se vymáhání sankcí na úrovni EU, včetně vytvoření sítě pro spolupráci mezi příslušnými donucovacími orgány a justičními orgány.

⁴ Dokument 9641/22.

3. TECHNOLOGICKÝ ROZVOJ

Řešení výzev, jimž čelí vnitřní bezpečnost ve světě, jenž se stává stále závislejší na technologiích a digitalizaci, je průřezovým tématem programu výboru COSI.

3.1 Přístup k údajům pro účinné prosazování práva

Stěžejním prvkem činnosti donucovacích orgánů je uchovávání a přístup k relevantním informacím, jejich analýza a jednání na jejich základě v rámci zákonem stanovených pravomocí a v souladu se základními právy. To je ještě umocněno využíváním technologického vývoje ze strany pachatelů trestné činnosti, jak je zřejmé z operací proti sítím Encrochat a SkyEcc. To má zásadní význam pro zajištění kapacity systémů trestního soudnictví a donucovacích orgánů, pokud jde o takový přístup k údajům v digitálním prostředí, jaký mají off-line.

Během francouzského předsednictví uspořádalo francouzské ministerstvo vnitra akci, jejímž tématem byl přístup k údajům a která se konala v Paříži dne 21. dubna 2022 (první ročník „Forum des îles“). Cílem tohoto sympozia bylo otevřeně a se všemi zúčastněnými stranami (policejními a justičními orgány, poslanci EP, soudními úředníky, občanskou společností, soukromým sektorem atd.) řešit otázku přístupu policejních a justičních orgánů k údajům v souvislosti s digitální transformací společnosti. Na sympoziu bylo zdůrazněno, že pro orgány je obtížné držet krok s rychlostí vývoje a účinně reagovat v on-line prostředí, že je naléhavě potřeba, aby všechny zúčastněné strany měly větší právní jistotu a rámec uzpůsobený současnému a budoucímu technologickému vývoji, že je obtížné provádět analýzu dat velkého objemu na úrovni členských států a je potřeba vytvořit společnou evropskou policejní kulturu, která by tyto otázky účinně řešila. Jednání rovněž ukázala, že navzdory rozdílům v přístupu je dialog možný a že ochrana základních práv je společným cílem. Účastníci se shodli na tom, že tento neformální a otevřený diskuzní rámec sehrál zásadní roli při obnovování důvěry mezi zúčastněnými stranami a pro dosažení evropského konsensu o přístupu k údajům. V návaznosti na tato jednání uspořádalo švédské předsednictví dne 27. dubna 2023 v Balstě druhý ročník tohoto neformálního fóra.

Švédské předsednictví navíc na neformálním zasedání ministrů SVV dne 26. ledna 2023 zahájilo rozpravu o výzvách souvisejících s přístupem k digitálním údajům pro účely boje proti trestné činnosti. Cílem iniciativy „Going Dark“ je podpořit právní stát tím, že se zabývá narůstajícím problémem, s nímž se potýkají soudní a donucovací orgány, pokud jde o přístup k informacím a důkazům, např. v šifrované komunikaci, posílit mezinárodní spolupráci s cílem zajistit, aby byl zákonný přístup k důkazům možný i v případě přeshraniční povahy digitálních služeb, vytvořit jasný rámec pro uchovávání údajů, navrhnout účinné nástroje a metody pro řešení volatility elektronických informací a řešit problémy týkající se soudní příslušnosti způsobené ztrátou umístění.

Na neformálním zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci v lednu 2023 ministři jednali o tom, že je třeba vytvořit specializované fórum pro řešení rostoucích výzev ohledně prosazování práva při plnění jejich funkcí, a pověřili výbor COSI, aby předložil konkrétní návrhy. Švédské předsednictví připravilo návrh na vytvoření skupiny na vysoké úrovni, které spolupředsedají předsednictví a Komise, včetně rámcového dokumentu, který dále vymezuje mandát této skupiny⁵, k projednání na neformálním zasedání výboru COSI ve dnech 30. a 31. března. V návaznosti na formální rozhodnutí Komise o zřízení skupiny se dne 19. června 2023 konalo první plenární zasedání skupiny na vysoké úrovni pro přístup k údajům za účelem účinného vymáhání práva. Očekává se, že skupina svou práci dokončí do poloviny roku 2024.

3.2 Inovační centrum EU pro vnitřní bezpečnost

Inovační centrum EU pro vnitřní bezpečnost je síť pro spolupráci pod strategickým vedením výboru COSI, která pracuje na koordinaci inovačních iniciativ mezi agenturami působícími v oblasti SVV a na šíření účinných řešení na podporu činnosti aktérů v oblasti vnitřní bezpečnosti v EU a jejích členských státech. Výbor COSI od svého vzniku monitoruje pokrok dosažený centrem, pravidelně dostává aktuální informace od spolupředsedů řídicí skupiny centra a agentur působících v oblasti SVV zapojených do jeho činností a poskytuje členským státům fórum ke sdílení jejich podnětů pro toto centrum.

⁵ Dokument 8281/23.

V září 2022 spolupředsedové řídicí skupiny centra představili výroční zprávu za rok 2021, v níž zdůraznili úspěchy, porovnáváné s prioritami výboru COSI, jako je monitorování darknetu, umělá inteligence a šifrování. Europol představil výsledky výroční akce centra v roce 2022. Přehled o společném shrnutí v oblasti inovací, které centrum poskytlo, bylo výboru COSI předloženo na jeho zasedání v listopadu 2022.

V únoru 2023 vzal výbor COSI na vědomí výroční zprávu za rok 2022 a víceleté plánování činností inovačního centra na období let 2023–2026 a potvrdil stanovené priority. Komise byla vyzvána, aby předložila více informací o dostupných finančních prostředcích EU na výzkum a inovace. Členské státy byly vyzvány, aby u příslušných projektů využily zastřešení ze strany centra. Agentury působící v oblasti SVV byly vyzvány, aby při plánování rozpočtu v roce 2024 a na další léta zvážily vyčlenění finančních prostředků pro centrum. V květnu 2023 výbor COSI potvrdil nové složení řídicí skupiny centra, přičemž skupině spolupředsedají Španělsko a Maďarsko společně s Komisí po dobu devíti po sobě jdoucích měsíců.

Výbor COSI neustále zdůrazňuje význam zapojení členských států do centra. Příspěvky odborníků z praxe z členských států mají zásadní význam pro úspěšné stanovení priorit centra, zajištění stabilnějšího financování jeho činností a personálních zdrojů, zejména prostřednictvím vyslaných pracovníků.

3.3 Dokumenty v digitální oblasti

Vzhledem k rostoucímu počtu digitálních politik v mnoha odvětvích a možným dopadům, které tyto politiky mohou mít na vnitřní bezpečnost, je pro výbor COSI důležitý stav několika horizontálních dokumentů v digitální oblasti, které jsou projednávány v rámci odvětví SVV i mimo něj.

Na neformálním zasedání výboru COSI v červenci 2022 uspořádalo české předsednictví pracovní zasedání o technologiích pro odhalování nových a známých materiálů pohlavního zneužívání dětí a groomingu v nešifrované i šifrované komunikaci. Členské státy zdůraznily význam boje proti pohlavnímu zneužívání dětí a vzájemnou provázanost on-line i off-line prostředí.

Na zasedání výboru COSI v listopadu 2022 poskytlo české předsednictví podrobný přehled aktuálního stavu dokumentů v digitální oblasti. Předsednictví delegace rovněž informovalo o výsledcích konference předsednictví o on-line rozměru boje proti terorismu, která se konala ve dnech 15. a 16. září 2022 v Praze, a o tom, že návrh závěrů o akčním plánu pro evropský prostor forenzních věd 2.0 bude předložen Radě ke schválení⁶.

Výbor COSI dostával i nadále během švédského předsednictví pravidelně aktuální informace o stavu dokumentů v digitální oblasti. Na zasedání výboru COSI v únoru 2023 předsednictví zdůraznilo, že je třeba, aby členské státy své postoje v oblasti vnitřní bezpečnosti konsolidovaly v rámci jiných přípravných orgánů Rady, např. aby byly názory komunit v oblasti SVV zohledněny v rámci jednání o aktu o umělé inteligenci, která probíhají na půdě Pracovní skupiny pro telekomunikace a informační společnost, a zdůraznilo význam lepšího začlenění aspektů vnitřní bezpečnosti do celkového regulačního rámce.

Na zasedání výboru COSI v květnu 2023 pokračovala jednání prezentací Europolu o umělé inteligenci z hlediska prosazování práva, přičemž se zaměřila na vytvoření prostředí „pískoviště“ pro odbornou přípravu, vývoj a validaci nástrojů umělé inteligence, na rizika a příležitosti spojené s používáním ChatGPT a dalších rozsáhlých jazykových modelů⁷ a na zavedení zásad odpovědnosti za umělou inteligenci (AP4AI)⁸. Členské státy podpořily vytvoření testovacího prostředí, přičemž poukázaly na potřebu společného strategického přístupu v této oblasti.

⁶ Dokument 7152/23.

⁷ Dokument 8535/23.

⁸ <https://www.ap4ai.eu>

4. BOJ PROTI ZÁVAŽNÉ A ORGANIZOVANÉ TRESTNÉ ČINNOSTI

4.1 Platforma EMPACT

Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (EMPACT) se zabývá nejvýznamnějšími hrozbami spojenými s organizovanou a závažnou mezinárodní trestnou činností, které mají dopad na EU. Platforma EMPACT posiluje strategickou a operativní spolupráci mezi vnitrostátními orgány, orgány a institucemi EU a mezinárodními partnery. Platforma EMPACT je multidisciplinární nástroj využívající zpravodajské informace, jehož činnost probíhá ve čtyřletých cyklech se zaměřením na společné priority EU v oblasti boje proti trestné činnosti. Platforma EMPACT vypracovává, provádí a monitoruje provádění 15 dvouletých operativních akčních plánů, přičemž zohledňuje 10 priorit EU pro boj proti trestné činnosti: vysoce rizikové zločinecké sítě, kybernetické útoky, obchodování s lidmi, pohlavní vykořisťování dětí, převaděčství migrantů, obchod s drogami, podvody, hospodářská a finanční trestná činnost, organizovaná majetková trestná činnost, trestná činnost proti životnímu prostředí a obchodování s palnými zbraněmi. Operativní akční plány jsou vytvářeny v souladu s předem definovanými společnými horizontálními strategickými cíli.

V roce 2022 platforma EMPACT oslavila desáté výročí svého vzniku, jež francouzské předsednictví připomenulo v průběhu pracovního oběda výboru COSI. Členské státy při této příležitosti platformu EMPACT ocenily coby účinný a efektivní nástroj pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti. Vyzdvihly její flexibilitu a vyzvali k dalšímu úsilí o zjednodušení její metodiky. Francouzský koordinační tým platformy EMPACT uspořádal seminář, jehož cílem bylo lépe začlenit společné horizontální strategické cíle do operativních akčních plánů platformy EMPACT. Evropská komise rovněž posílila podporu, kterou platformě poskytuje, zejména dalším propojováním příslušných strategií, programů a akčních plánů EU s platformou EMPACT a zvýšením finanční podpory prostřednictvím Fondu pro vnitřní bezpečnost.

V průběhu českého předsednictví byla provedena revize mechanismu podávání zpráv platformy EMPACT s cílem snížit administrativní zátěž spojenou s podáváním zpráv, zjednodušit shromažďování údajů, zaznamenat hlavní výsledky a zohlednit současný vývoj, mimo jiné zřízení funkce koordinátorů společných horizontálních strategických cílů. Revidován byl rovněž mechanismus pro sdílení operativních akčních plánů s příslušnými třetími zeměmi, a to tak, aby zohledňoval rostoucí zájem partnerů o účast na platformě EMPACT.

Dne 9. března 2023 byly revidovány závěry Rady o trvalém pokračování politického cyklu EU pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti: EMPACT 22+⁹ a závěry Rady, jimiž se stanoví priority EU pro boj proti závažné a organizované trestné činnosti pro platformu EMPACT na období 2022–2025¹⁰; cílem této revize bylo zabývat se možnostmi, jak začlenit nová operativní opatření a změnit opatření stávající v případě nově vzniklých situací/hrozeb (například válka na Ukrajině nebo pandemie covidu-19), jakož i umožnit zavedení dvouletých operativních akčních plánů.

Švédské předsednictví revidovalo mandát platformy EMPACT s cílem zohlednit nedávné změny, které v rámci platformy proběhly, jako je zavedení dvouletých operativních akčních plánů (od roku 2024), společná komunikační strategie, možnost upravit operativní akční plány v případě mimořádných situací či hrozeb, jakož i s cílem ujasnit terminologii a úlohy a povinnosti jednotlivých aktérů¹¹.

Na zasedání výboru COSI konaném v květnu 2023 švédské předsednictví upozornilo na výsledky operativních akčních plánů platformy EMPACT za rok 2022¹².

4.2 Obchod s drogami

Obchod s drogami má závažné dopady na vnitřní bezpečnost Evropské unie a zdraví jejích občanů, přičemž zločinecké skupiny zapojené do tohoto obchodu vytvářejí přeshraniční síť v celé Evropě, využívají výhod námořní dopravy a inovativních technologií pro přepravu a obchodování s nelegálními drogami a podporují další druhy trestné činnosti. Trojice předsednictví si boj proti obchodování s drogami vytyčila jako prioritu a na toto téma uspořádala několik tematických diskuzí.

Jednání na zasedání podpůrné skupiny výboru COSI v lednu 2022 a na zasedání výboru COSI v únoru téhož roku se tak zaměřila právě na aktuální situaci v oblasti obchodování s drogami v Evropě. Komise a agentury působící v oblasti SVV ve svých příspěvcích vyzdvihly zejména projekt zaměřený na sledování darknetu, který v současnosti probíhá v rámci inovačního centra EU pro vnitřní bezpečnost, a další relevantní operace, například operaci zaměřenou na síť Encrochat. Členské státy vyjádřily obavy ohledně zrychlující se „uberizace“ drog a uvedly, že je v tomto ohledu nutné zaměřit se na problematiku kryptoměn, přičemž poukázaly na často diskutovaná témata spojená s vymáháním práva v digitálním prostředí.

⁹ Dokument 7100/23.

¹⁰ Dokument 7101/23.

¹¹ Dokument 8975/23.

¹² https://www.consilium.europa.eu/media/65450/2023_225_empact-factsheets-2022_web-final.pdf

V březnu roku 2022 ministři uvedli, že jsou připraveni posílit dialog se třetími zeměmi a regionálními strukturami (EU–západní Balkán, EU–Latinská Amerika apod.), zejména podporou zřízení Latinskoamerického výboru pro vnitřní bezpečnost (CLASI) a jeho pracovní skupiny specializované na boj proti obchodování s drogami.

V návaznosti na to delegace v dubnu 2022 věnovaly boji proti obchodování s drogami další podrobnější diskuzi. Agentura Frontex vystoupila s prezentací o námořním dohledu a sledování polohy plavidel, které přispívají k boji proti obchodování s drogami. Francouzské předsednictví se zabývalo vazbami mezi obchodem s drogami a finanční složkou této činnosti a navrhlo vytvořit společnou databázi obsahující identifikační čísla bankovních účtů (IBAN) používaných k trestné činnosti.

V průběhu neformálního zasedání výboru COSI ve Francii se členské státy zúčastnily interaktivní operativní diskuze o čtyřech hlavních oblastech činnosti souvisejících s bojem proti obchodování s drogami, které vymezilo francouzské předsednictví: obchodování po moři, obchodování on-line, zajištění a konfiskace majetku pocházejícího z trestné činnosti a mezinárodní spolupráce. S ohledem na Strategii EU pro oblast drog na období 2021–2025 a související akční plán¹³ byl v květnu 2022 vypracován „plán boje proti obchodování s drogami“ obsahující tabulku, v níž jsou shrnuty výsledky a operativní opatření, jež byly zaznamenány v průběhu francouzského předsednictví.

Jednání o problematice obchodování s drogami pokračovala i během českého předsednictví. Na zasedání výboru COSI v září 2022 předseda Horizontální pracovní skupiny pro drogy představil priority předsednictví, přičemž důraz kladl na přístup založený na důkazech a na lidských právech a na aspekty týkající se zdraví a prevence. Výbor COSI jednal o dvou tématech: nedovolený obchod ve virtuálním prostředí a prostřednictvím poštovních zásilek a nové trendy, pokud jde o metamfetamin v Evropě.

Švédské předsednictví v květnu 2023 zařadilo na program problematiku odhalování velkoobchodního obchodování s nelegálními drogami a prekursory drog v místech vstupu do EU a výstupu z EU¹⁴. Jednání se zaměřila na tato témata: nutnost zaměřit úsilí na velké i malé přístavy, přítomnost zločineckých sítí v přístavech, nutnost prověřovat zaměstnance pracující v přístavech, rostoucí hrozba spojená s podvody s PIN kódy a nutnost zlepšit partnerství veřejného a soukromého sektoru s přístavními společnostmi. V průběhu uvedeného zasedání výbor COSI uvítal aktualizovaný mandát Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) a následné zřízení Agentury Evropské unie pro drogy (EUDA).

¹³ Dokument 14178/20.

¹⁴ Dokument 8873/23.

4.3 Nedovolený obchod s kulturními statky

Nedovolený obchod s kulturními statky byl na pořad jednání výboru COSI zařazen s cílem zvýšit povědomí o organizovaném rabování, nedovoleném obchodování, prodeji a ničení kulturního dědictví z důvodu válečného konfliktu a podpořit činnost, kterou v této souvislosti provádí Komise. Podpůrná skupina výboru COSI se tímto tématem zabývala v lednu 2022 a členské státy přispěly k přípravě Akčního plánu EU proti nedovolenému obchodu s kulturními statky, který připravila Komise a který byl zveřejněn v prosinci 2022¹⁵. Francouzský úřad pro boj proti nedovolenému obchodu s kulturními statky („Office Central de lutte contre le trafic des biens culturels (OCBC)“), který je součástí francouzské kriminální policie, následně v květnu 2022 představil svou policejní databázi kulturních statků a Nizozemsko prezentovalo svůj digitální registr. Výbor COSI vyjádřil širokou podporu posílení kapacit sítě EU CULTNET vytvořením stálého kontaktního místa či korespondenta na podporu řízení této sítě a jejích kontaktů s dalšími subjekty.

Útočná válka Ruska proti Ukrajině důrazně upozornila na to, že je nezbytné se tématem nedovoleného obchodu s kulturními statky zabývat. Hrozba bezprecedentního ničení ukrajinských kulturních statků a nedovoleného obchodování s nimi bylo předmětem diskuzí na neformálním zasedání výboru COSI konaném během francouzského předsednictví. Na zasedání bylo poukázáno na možná mimořádná opatření, která by Unie mohla přijmout s cílem uvedené hrozbě zabránit – mimo jiné prostřednictvím podpory vytvoření tzv. červeného seznamu ohrožených statků (měla by ho vytvořit Mezinárodní rada muzeí ve spolupráci s ukrajinskou vládou); dále se zvažovalo začlenění speciálního příkazu na sankční seznam týkající se Ruska. V tomto kontextu se diskutovalo o možných úlohách Akčního plánu EU proti nedovolenému obchodu s kulturními statky, o síti CULTNET a o posílené operativní činnosti v rámci platformy EMPACT.

V průběhu českého předsednictví byla výboru COSI představena databáze Leonardo využívaná v boji proti nedovolenému obchodu s kulturními statky, kterou prezentovalo zvláštní velitelství italského četnictva (Carabinieri) pro ochranu kulturního dědictví. V červnu 2023, tedy během švédského předsednictví, byly přijaty závěry Rady o boji proti nedovolenému obchodu s kulturními statky¹⁶, jež vycházely z Akčního plánu EU proti nedovolenému obchodu s kulturními statky přijatého Komisí v prosinci 2022.

¹⁵ Dokument 16107/22.

¹⁶ Dokument 10249/23.

4.4 Výzvy v oblasti vnitřní bezpečnosti spojené s migrací

V březnu 2022 uspořádalo francouzské předsednictví seminář zaměřený na vnější rozměr migrace, který navazoval na počáteční jednání o digitálním rozměru převaděčství migrantů na zasedání výboru COSI v listopadu 2021. V květnu 2022 se delegace podělily o své názory na monitorování operativních opatření v reakci na převaděčství migrantů.

Během českého předsednictví výbor COSI podpořil posílenou reakci na zvýšenou aktivitu převaděčských sítí v roce 2022. Výbor COSI konstatoval, že klíčovými složkami boje proti převaděčství migrantů je zachování komplexního zpravodajského přehledu o situaci a posílení výměny informací s příslušnými aktéry v Unii i mimo ni, řešení mnohostranného zaměření převaděčských sítí páhajících různé druhy trestné činnosti a digitálního rozměru převaděčství, jakož i narůstající násilí spojené s převaděčskými sítěmi. Výsledky této diskuze byly v prosinci 2022 prezentovány Radě.

V září 2022 se výbor COSI za účasti Pracovní skupiny pro vnější aspekty azylu a migrace (EMWP) komplexním způsobem zabýval výzvami v oblasti migrace a bezpečnosti na tzv. hedvábné stezce. Členské státy zdůraznily, že situace v oblasti migrace je proměnlivá a že je naprosto zásadní mít dobrý zpravodajský přehled o celkové situaci, přičemž důraz byl kladen na převaděčské sítě, které by mohly zneužívat migračních toků podél této trasy. Členské státy zdůraznily, že pro komplexní přístup k migraci a k předcházení souvisejícím bezpečnostním hrozbám vyžaduje nejen vnitřní, ale i vnější náhled na situaci a dále funkční vztahy se zeměmi podél dané trasy. Rovněž poukázaly na výzvy spojené s konkrétními migračními trasami, zejména s migrací z Afghánistánu a ze západního Balkánu.

5. BOJ PROTI TERORISMU

Během trojice předsednictví výbor COSI i nadále pokládal boj proti terorismu za prioritu a určoval strategické zaměření operativní spolupráce s cílem předcházet terorismu a bojovat proti němu na úrovni EU.

5.1 Posouzení hrozeb v oblasti boje proti terorismu

Výbor COSI každé pololetí potvrzuje doporučení vyplývající z pravidelně aktualizovaného posouzení hrozeb v oblasti boje proti terorismu na úrovni EU, jež vychází ze situační analýzy prováděné Europolu a Zpravodajským a informačním centrem EU (EU IntCen). Uvedená doporučení, která výbor COSI potvrdil v květnu 2023, navazují na dřívější zjištění, z nichž vyplývá, že úroveň hrozby v EU zůstává nezměněna, přičemž důraz je kladen na to, že je nutné řešit všechny formy násilného extremismu a terorismu a současně zohlednit stále výraznější polarizaci společnosti. Doporučení se týkají rovněž možných střednědobých a dlouhodobých hrozeb, jež s sebou přináší ruská útočná válka na Ukrajině a rostoucí hrozba násilného pravicového extremismu.

Pokud jde o násilný pravicový extremismus, výbor COSI vzal na svém zasedání v květnu 2023 na vědomí výsledky každoročního hodnocení provedeného Pracovní skupinou pro terorismus a potvrdil aktualizaci oblastí činnosti s cílem usměrnit pokračující úsilí o řešení této hrozby.

5.2 Zahraniční terorističtí bojovníci a Schengenský informační systém (SIS)

SIS je největší systém umožňující sdílení informací, který je k dispozici donucovacím orgánům za účelem zajištění bezpečnosti a správy hranic v Evropě. V průběhu funkčního období předchozí trojice předsednictví byl potvrzen proces hodnocení a případného vkládání informací pocházejících od třetích stran nebo členských států o státních příslušnících třetích zemí podezřelých z džihádistického terorismu (zahraniční terorističtí bojovníci). Tento koordinovaný přístup byl po dvou letech podroben revizi, v jejímž rámci byly zohledněny zkušenosti získané v praxi s cílem sladit tento přístup s pozměněným nařízením o Europolu a s pozměněným nařízením o SIS v oblasti policejní spolupráce. V návaznosti na práci vykonanou na úrovni Pracovní skupiny pro terorismus výbor COSI následně v únoru 2023 potvrdil revidovaný koordinovaný přístup.

5.3 Boj proti radikalizaci

Evropská rada v roce 2020 požádala, aby byla posílena opatření zaměřená na předcházení radikalizaci a aby byla věnována pozornost ideologiím, z nichž terorismus a násilný extremismus vycházejí. V návaznosti na to se boj proti radikalizaci stal jednou z klíčových priorit francouzského předsednictví, přičemž výbor COSI sloužil jako fórum pro výměnu zkušeností a osvědčených postupů členských států v této oblasti. Členské státy jednaly o vnitrostátních – mimo jiné legislativních – opatřeních zaměřených na předcházení radikalizaci¹⁷ a o přípravách na uplatňování nařízení o potírání šíření teroristického obsahu on-line. Důraz byl kladen na oblasti, v nichž je možno dosáhnout zlepšení, včetně intenzivnějšího výzkumu v terénu, jehož je zapotřebí k lepšímu pochopení „ekosystémů“, v nichž k radikalizaci dochází, a k zajištění souladu náboženského vzdělávání a odborné přípravy se základními právy a evropskými hodnotami. Zvláštní pozornost byla věnována i obtížnému odhalování násilných pravicových extremistů a hraničního obsahu. Předmětem diskuze bylo několik nástrojů a iniciativ, které mají členské státy k dispozici, včetně znalostního centra EU, jež má posílit politiku EU v oblasti prevence radikalizace vedoucí k násilnému extremismu a terorismu a boje proti ní a které v současné době zřizuje Komise. Členské státy zřízení znalostního centra EU uvítaly, neboť by podpořilo jejich operativní potřeby stanovením priorit.

Boj proti radikalizaci byl rovněž jedním z hlavních témat neformálního zasedání výboru COSI konaného během francouzského předsednictví, na němž si zástupci členských států vyslechli svědectví dvou osob, jež se staly oběťmi radikalizace, a shlédli prezentaci o boji proti extremistickým ekosystémům, které přispívají k radikalizaci muslimských komunit a násilných pravicových extremistů.

Výbor COSI rovněž monitoroval akční plán pro boj proti terorismu a jeho provádění a v květnu 2022 schválil zjednodušený „postup pro posílené bezpečnostní kontroly osob překračujících vnější hranice EU nebo osob, které překročily vnější hranice EU, v návaznosti na vývoj v Afghánistánu“.

¹⁷ Dokument 9997/22.

6. POSILOVÁNÍ PROVÁZANOSTI MEZI VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ BEZPEČNOSTÍ

V posledních letech mají hrozby v oblasti vnitřní bezpečnosti stále výraznější nadnárodní rozměr. Mezi hrozby s jednoznačným vnějším rozměrem patří hybridní a kybernetické hrozby, radikalizace a terorismus, nelegální migrace usnadňovaná zločineckými sítěmi a organizovaná trestná činnost. Výbor COSI proto jednal o nutnosti podpořit provázanost vnitřní a vnější bezpečnosti prostřednictvím posíleného dialogu s příslušnými partnery v této oblasti. Vzhledem k propuknutí válečného konfliktu na vnějších hranicích EU a jeho možnému dopadu na vnitřní bezpečnost Unie nabyly tyto diskuze v průběhu funkčního období trojice předsednictví znovu na naléhavosti.

6.1 Formalizace spolupráce v oblasti SVV/SBOP

Díky společné bezpečnostní a obranné politice (SBOP) má Evropská unie vedoucí úlohu v mírových operacích, při předcházení konfliktům a posilování mezinárodní bezpečnosti. V roce 2018 se členské státy dohodly na zřízení paktu pro civilní SBOP, který klade důraz na civilní aspekty misí SBOP a má podpořit schopnost EU, pokud jde o posílení policie, právního státu a civilní správy v nestabilních a konfliktních situacích, prostřednictvím lepší spolupráce s dalšími nástroji EU včetně aktérů působících v oblasti SVV¹⁸. Zintenzivnění spolupráce mezi civilní SBOP, která je orientována na vnější činnost, a SVV orientovanou na vnitřní činnost, což jsou dvě odlišné, i když související dimenze provázanosti vnitřní a vnější bezpečnosti, je zásadním krokem vpřed na cestě k udržitelnému a dlouhodobému přístupu k vnitřní bezpečnosti Unie.

V tomto ohledu byla prováděna činnost jak na úrovni výboru COSI, tak na úrovni jeho podpůrné skupiny. V dubnu 2022 se ve spolupráci s podpůrnou skupinou výboru COSI konala dvě neformální zasedání Výboru pro civilní aspekty řešení krizí (CivCom) s cílem pokročit s tzv. minikoncepty určenými pro civilní mise SBOP zaměřené na organizovanou trestnou činnost. Tyto minikoncepty tvoří základ širší reakce s cílem řešit bezpečnostní výzvy v souladu s paktem pro civilní SBOP. Na zasedání se tak diskutovalo o minikonceptech týkajících se kulturního dědictví, bezpečnostních výzev spojených s nelegální migrací, kybernetické bezpečnosti a kyberkriminality, boje proti terorismu a předcházení radikalizaci a násilnému extremismu. Podpůrná skupina výboru COSI později posílila další minikoncepti zaměřenou na podporu civilní SBOP poskytovanou hostitelským státům v boji proti trestné činnosti proti životnímu prostředí a při omezování environmentální stopy činnosti vnitřních bezpečnostních sil.

¹⁸ Dokument 14305/18.

Spolupráce v oblasti SVV/SBOP byla dále posílena v únoru 2023, kdy se – poprvé od září 2021 – za švédského předsednictví konalo společné zasedání výboru COSI a Politického a bezpečnostního výboru. Ústředním tématem zasedání byla intenzivnější spolupráce SVV/SBOP, jíž je zapotřebí při řešení bezpečnostních hrozeb s vnitřním i vnějším rozměrem s ohledem na útočnou válku Ruska proti Ukrajině. Bylo identifikováno několik nástrojů posílené spolupráce – mimo jiné je třeba, aby komunita v oblasti SVV v souladu se svým mandátem, zdroji a operativními potřebami posílila svou úlohu v rámci nového paktu pro civilní SBOP, jakož i při plánování a přezkumu misí SBOP. Delegáti podpůrné skupiny výboru COSI byli následně vyzváni k účasti na jednáních ve výboru CivCom o zřízení civilní mise SBOP v Moldavsku¹⁹ a o novém paktu pro civilní SBOP, jenž byl dohodnut v květnu 2023, což posílilo úlohu aktérů působících v oblasti SVV v rámci misí SBOP²⁰.

Výboru COSI jsou pravidelně předkládány aktuální informace upozorňující na potenciální oblasti podpory pro mise SBOP ze strany SVV a na práci, kterou tyto mise vykonaly, pokud jde o boj proti hrozbám v oblasti vnitřní bezpečnosti. Mezi mise, které jsou předmětem zájmu výboru COSI, patří mise EUCAP Niger, EUAM Ukraine a nová mise EUPM Moldova. Mise SBOP se účastní operativních akčních plánů platformy EMPACT (obchodování s lidmi, převaděčství migrantů, vysoce rizikové zločinecké sítě a obchodování s palnými zbraněmi). Vzhledem k pozitivním zkušenostem je pravděpodobné, že se bude usilovat o další zapojení misí.

6.2 Spolupráce se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi

Výboru COSI jsou pravidelně poskytovány aktuální informace o vývoji souvisejícím s vnitřní bezpečností a komunitou SVV v zemích mimo EU a v mezinárodních organizacích, jakož i o dialozích, které v této souvislosti probíhají s jednotlivými zeměmi, skupinami zemí a organizacemi. Výbor COSI vzal na vědomí přítomnost čínských policejních stanic v několika členských státech, závěry z ministerské mezinárodní konference EU – Blízký východ a severní Afrika konané ve dnech 13. a 14. února 2023 v Lisabonu²¹ a společné prohlášení EU a Latinskoamerického výboru pro vnitřní bezpečnost (CLASI) z roku 2022²².

¹⁹ Dokument 10790/23.

²⁰ Dokument 9588/23.

²¹ Dokument 7052/23.

²² Dokument 6762/22.

Výboru COSI byly pravidelně poskytovány aktuální informace o zasedáních vyšších úředníků Evropské unie a Interpolu (SOMEI)²³. Mezi důležitá témata těchto zasedání, jež se uskutečnila během funkčního období trojice předsednictví, patřila válka na Ukrajině, ochranné postupy týkající se tzv. červených oběžníků Interpolu, pohlavní zneužívání dětí a obchodování s kulturními statky.

7. KOORDINACE AGENTUR PŮSOBÍCÍCH V OBLASTI SVV

7.1 Sít' agentur působících v oblasti SVV (JHAAN)

Agentury Unie vykonávající předsednictví sítě agentur působících v oblasti SVV (JHAAN) poskytují výboru COSI každý rok aktuální informace o své činnosti v uplynulém roce a prezentují své priority na rok příští. V roce 2022 předložila zprávu o činnosti za rok 2021 agentura Frontex. Sít' JHAAN v letošním roce oslavila deset let svého fungování a výbor COSI tohoto výročí využil k hodnocení její činnosti a předložil určitá doporučení. Na počátku roku 2023 vzal výbor COSI na vědomí výroční zprávu za rok 2022 předloženou agenturou CEPOL, jakož i priority předsednictví sítě pro rok 2023, prezentované Agenturou Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), mezi něž patří digitalizace, Zelená dohoda pro Evropu, poskytování informací v případech smíšené migrace, kybernetická bezpečnost a komunikace a propagace sítě JHAAN²⁴.

7.2 Individuální činnosti agentur působících v oblasti SVV

Agentury působící v oblasti SVV pravidelně informovaly výbor COSI o svých individuálních činnostech. Výbor COSI vzal mimo jiné na vědomí revizi mandátu Europolu, výsledky 18. výročního zasedání sítě národních expertů pro společné vyšetřovací týmy, jež se konalo v Eurojustu ve dnech 5. a 6. října 2022²⁵, a závěry ze zasedání konference evropských policejních prezidentů v Europolu konaného ve dnech 4. a 5. října 2022. Dále vzal výbor COSI na vědomí prezentaci agentury CEPOL věnovanou posouzení strategických potřeb odborné přípravy EU (EU-STNA), jehož cílem je vymezit strategické priority v oblasti odborné přípravy na úrovni EU pro donucovací orgány na období 2022–2025, a prezentaci Frontexu zaměřenou na fungování regionálních námořních informačních středisek.

²³ Dokumenty 8370/23, 14860/22 a 10220/22.

²⁴ Dokument 5608/23.

²⁵ Dokument 16201/22.